

การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา INSTRUCTIONAL SUPERVISION IN SAKOLWITTAYA SCHOOL

อิสรณันท์ ศิริรัตนพานิชย์¹

ITSARANUN SIRORATTANAPANICH

สำเริง อ่อนสัมพันธุ์²

SAMRERNG ONSAMPANT

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา 2) แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนสกลวิทยา ประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 11 คน และกลุ่มครูผู้สอน จำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศ ตามแนวคิดของสจ๊วต อุทราพันธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยาโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1.การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ และด้านการดำเนินการนิเทศ

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา 5 ประการ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรประชุมวางแผนและจัดทำโครงการการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ควรร่วมกันวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการในการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการนิเทศ ควรมีการจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน 4) ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ และ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน โดยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ

คำสำคัญ: การนิเทศ/โรงเรียนสกลวิทยา

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

²อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The objectives of this study were to study 1) instructional supervision in Sakolwittaya School 2) guidelines for development of instructional supervision in Sakolwittaya School. The populations for this research were the 57 staffs of Sakolwittaya School, consisted of 11 school administrators and 46 teachers. The research instrument was a questionnaire concerning with the instructional supervision based on Mr. Sangad Autranun. The statistic used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic means, standard deviation and content analysis.

The findings of the research were as follow :

1. Instructional supervision in Sakolwittaya School is totally at high level in order from the highest to the lowest as follows planning the supervision system, reinforcing and encouraging the supervision teachers, evaluating the supervision results, informing the understanding knowledge before supervision and the supervision operation

2. Guidelines for development of instructional supervision in Sakolwittaya School were 5 ways as follows 1) The planning of instructional supervision ; should work on the supervision project, doing the calendar of supervision and instructional supervision guidelines 2) The informing knowledge before the implementation of supervision ; should meets together to analyze the importance of satisfaction 3) The Implementation of supervision by organizing a seminar and brainstorming sessions to exchange the ideas and new information on job development 4) The reinforcement on morals of workers ; should make the personnel organization in educational institutions to analyze and seek new ways of operation ,and 5) The evaluation of the supervision results; should make the provision of the educational institution personnel to participate in the evaluation, providing the tools for tracking and evaluating , providing in collecting the data and finally making the conclusion in each step as the following plan /project.

KEYWORDS : INSTRUCTION SUPERVISION / SAKOLWITTAYA SCHOOL

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทุกประเทศต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและพร้อมเผชิญกับกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่เผชิญการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้แก่คุณภาพของมนุษย์อันเป็นทุนสังคมที่สำคัญของประเทศ

การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ในปัจจุบัน รัฐบาลแต่ละประเทศถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของรัฐที่จะต้องรับภาระการจัดการ ศึกษาของชาติ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย มีสังคมที่เป็นพหุ

นิยม (Pluralism) รัฐไม่ผูกขาดการจัดการศึกษาแต่ผู้เดียว ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงเจตนาที่จะเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนทุกกลุ่มทุกเหล่า อันเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ซึ่งในประเทศไทยในปัจจุบันเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกือบทุกระดับ ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนเอกชนที่มีอยู่ทั่วไปทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและเมืองเศรษฐกิจใหญ่ ๆ โดยมีแนวคิดว่าการจัดการศึกษาเอกชนเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล การจัดการศึกษาเอกชนได้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของภาครัฐได้เป็นอย่างมาก ในขณะที่ด้านคุณภาพนั้น นักเรียนเอกชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่อยู่ในระดับสูงสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปประเทศ

การที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้นต้องใช้การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพราะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้อึดต่อความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงความรู้ เจตคติ ที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมส่วนบุคคล จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนคือ มุ่งพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ความสามารถในการพัฒนางานปฏิบัติงานซึ่งหมายถึง งานการเรียนการสอน โดยปรับปรุงเทคนิควิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนและพัฒนางานให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพถึงระดับที่พึงประสงค์ แต่โรงเรียนก็มีปัญหาบาง

ประการ เช่นครูไม่ได้ใช้ศักยภาพต่อการสอนอย่างเต็มที่บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน คิดว่าเป็นการไปสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนและไม่รู้จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการนิเทศการศึกษาโรงเรียนว่าเป็นไปเพื่อความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาบุคลากรทุกคน เนื่องจากเข้าใจว่าการนิเทศเป็นการไปตรวจสอบ จับผิด ประเมิน วิพากษ์วิจารณ์ จึงไม่ให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ นอกจากนี้ผู้บริหารขาดความมั่นใจในการนิเทศการศึกษาโรงเรียน สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการนิเทศไม่ได้นำมาใช้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการนิเทศการศึกษาโรงเรียนอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นแล้วเมื่อวิเคราะห์การนิเทศการศึกษาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนสกลวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าความพึงพอใจดังกล่าวมีดังนี้ 1) ผู้บริหารและครูยังไม่สามารถนำระบบการนิเทศการศึกษามาพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) แม้โรงเรียนจะมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องแต่ครูยังไม่สามารถนำความรู้ ทักษะ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนไม่เต็มตามศักยภาพ 3) ครูมีความสามารถในการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับน้อย ส่งผลให้สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน ด้วยสภาพการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงควรมีกระบวนการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่พอใจของสังคมและบรรลุปเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน จึงควรมีการดำเนินกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการจัดระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูที่สอดคล้องกับบริบทของ

สังคมและท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพตามหลักสูตร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนสกลวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ตามแนวคิดกระบวนการนิเทศของ สจัด อุทรานันท์ ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศที่สอดคล้อง กับสภาพสังคมไทย 5 ขั้นตอน เรียกว่า “PIDRE” ดังนี้ 1) การวางแผน (Planning - P) 2) ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I) 3)การดำเนินการนิเทศ (Doing-D) 4) การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R) 5) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการนิเทศใน

โรงเรียนสกลวิทยา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การจัดเตรียมโครงการวิจัยโดยศึกษาสภาพปัญหา นิยามปัญหาของการวิจัย ค้นหาข้อมูลจากตำรา เอกสารวิชาการ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และนำผลจากการศึกษาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอ

คำแนะนำในการจัดทำโครงร่างงานวิจัยและนำเสนอภาคีวิชาเพื่อขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จากนั้นดำเนินงานวิจัย โดยนำเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างๆ รวมถึงได้รับการเสนอแนะจากอาจารย์ที่นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประชากรรวบรวมข้อมูลได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเครื่องมือ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเสนอแนะ จากนั้นจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนสกลวิทยา จำนวน 57 คน ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายบริหาร 3 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการหรือปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 2 คน 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน และและฝ่ายปฏิบัติการสอนได้แก่ครูผู้สอน 46 คน ทั้งนี้ไม่รวมผู้วิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ศึกษาประกอบไปด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศศึกษาตามแนวคิด สัจด์ อุทรานันท์ แบ่งเป็น 5 งาน โดยมีขอบข่าย ดังนี้

2.1 การวางแผนการจัดระบบการนิเทศ (Planning-P) เป็นขั้นที่ผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

2.2 การให้ความรู้การดำเนินงานนิเทศ (Informing-I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินงานว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง

2.3 การดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ (Doing-D) คือการปฏิบัติงานของผู้รับนิเทศเป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากดำเนินการในขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง

2.4 การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหารเพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจ

2.5 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินการซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศหากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และ 5) ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียน ตามแนวคิดของสัจด์ อุทรานันท์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดระดับของการนิเทศในโรงเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา และข้อเสนอแนะมาวิเคราะห์ และแนวทางดำเนินการนิเทศในโรงเรียน โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปเป็นข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียน

การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยกำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำผลการศึกษามาสร้าง ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยนำหนังสือ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามวิจัยฉบับนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ที่กำหนดไว้ในแต่ละด้าน ตามแนวคิดการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruency : IOC) ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าข้อคำถาม (item) ในแบบสอบถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 เป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์ 0.50 ทุกข้อคำถามแสดงว่าข้อคำถามนั้น ๆ มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability)

ขั้นที่ 4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด ผู้วิจัยพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เพื่อรวบรวมคะแนน
2. จัดระเบียบข้อมูล นำมาลงรหัสข้อมูล แล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณค่าทางสถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามข้อมูลวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน ในตำแหน่งปัจจุบัน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean : μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: σ) และนำค่ามัธยฐานเลขคณิตไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best) ที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ตามขอบเขตค่ามัธยฐานเลขคณิตตามแนวคิดของเบสท์ (Best)
3. การวิเคราะห์หาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยการใช้วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อทราบการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา และ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 1. ด้านการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มการเสนอผลการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารจำนวน 11 คน และกลุ่มครูผู้สอน จำนวน 46 คน รวมจำนวน 57 คน และ

ได้รับแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์จากกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 11 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และได้รับแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์จากกลุ่มครูผู้สอน จำนวน 46 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 57 คน ด้านเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 35 คน คิดเป็นร้อยละ 61.40 เพศชาย 22 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 ด้านอายุ พบว่า อายุไม่เกิน 30 ปี มากที่สุด 23 คน คิดเป็นร้อยละ 40.35 รองลงมาคืออายุ 31 – 40 ปี

ผลการวิเคราะห์การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา

ตารางที่ 1 การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ในภาพรวม

(N=57)

ด้านที่	การนิเทศภายใน	ระดับการปฏิบัติ		
		μ	σ	ระดับ
1	ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ	4.03	0.89	มาก
2	ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ	3.91	0.91	มาก
3	ด้านการดำเนินการนิเทศ	3.77	0.96	มาก
4	ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ	4.00	0.90	มาก
5	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.00	0.90	มาก
รวม		3.94	0.91	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการการนิเทศภายในโรงเรียนสกลวิทยา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$, $\sigma = 0.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ ($\mu = 4.03$, $\sigma = 0.89$) ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.90$) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.90$) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.91$)

18 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 ด้านระดับการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด 50 คน คิดเป็นร้อยละ 87.72 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 7.02 ด้านตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียนพบว่า ตำแหน่งครูผู้สอนมากที่สุด 46 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70 รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 และด้านประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน พบว่า ไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด 25 คน คิดเป็นร้อยละ 43.86 รองลงมาคือ 11 ปีขึ้นไป 22 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60

และด้านการดำเนินการนิเทศ ($\mu = 3.77$, $\sigma = 0.96$)

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยการใช้การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 11 คน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ซึ่งประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม และแนวทางการพัฒนามีดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ จัดทำเอกสารคู่มือหรือแนวปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน แนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน ประชุมวางแผนและจัดทำโครงการการนิเทศ กำหนดทางเลือกและวางแผนการนิเทศ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ/ ขั้นตอน ดำเนินการ และจัดทำปฏิทินการนิเทศ เป็นเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ

2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ประชุมร่วมกัน การวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการในการนิเทศการศึกษาแนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้รายวิชา ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการสอบ O-net และวิเคราะห์สรุปสาเหตุ/ความต้องการในการนิเทศการศึกษาของครูและผู้เรียน

3. ด้านการดำเนินการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมน้อยเลขคณิตที่สุด คือ การจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางานแนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดำเนินการนิเทศ การประชุมสัมมนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพครู การผลิตสื่อนวัตกรรม การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ ตามโครงการการนิเทศของโรงเรียน และมีการบันทึกการนิเทศ และการประชุมสัมมนาทางวิชาการ

4. ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ การจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ แนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน เป็นผู้นิเทศการจัดการเรียนการสอน เป็นผู้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายการนิเทศการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดทำโครงการนิเทศ การวางแผนนิเทศ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดอบรม ประชุมชี้แจง หรือให้ความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จัดหางบประมาณ สนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนงาน/โครงการ สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การยกย่องชมเชยการให้รางวัล หรือนำผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมาแสดงให้ปรากฏแก่บุคคลอื่น ติดตามประเมินผล และพัฒนาการดำเนินการนิเทศในโรงเรียน

5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ การจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมินแนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล จัดทำปฏิทินการทำงานจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูลสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการรายงานผลการนิเทศรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานการนิเทศในโรงเรียน วิเคราะห์และประมวลผล จัดทำรายงานผล และเผยแพร่ผลการนิเทศในโรงเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริง และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การดำเนินการการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนการนิเทศพบว่า การนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศในโรงเรียน โดยสำรวจด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ด้านผลการสอบ O-net ด้านสภาพปัญหาโดยจำแนกตามครูผู้สอน รายวิชา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษา และสรุปสาเหตุและความต้องการการนิเทศ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกล่าวไว้ว่า ขั้นตอนการวางแผนและการกำหนดทางเลือก เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ อันจะเป็นข้อกำหนดให้เกิดการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

โดยขั้นตอนการปฏิบัติ คือ ทำความเข้าใจกับข้อบ่งชี้อำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน ทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน นำผลการศึกษาข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน และความต้องการมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่าปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง และศึกษานโยบาย เป้าหมายวัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด และระดับกรมเพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกันในการจัดทำโครงการนิเทศในโรงเรียน

1.2 ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ พบว่า การนิเทศภายในด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนและจัดทำโครงการการนิเทศในโรงเรียน คณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดทางเลือกและวางแผนการนิเทศ จัดทำโครงการนิเทศโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและขั้นตอนดำเนินการนิเทศ และจัดทำปฏิทินการนิเทศ ใช้เป็นเอกสารคู่มือการนิเทศในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสัจ จูทรานันท์ ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศไว้ว่า การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Informing – I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไร และจะดำเนินการอย่างไร ถึงจะให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ และงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ ไซยชมพู่ ที่ได้ศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนที่พบว่า การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ควรมีการประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศก่อนเข้าทำการนิเทศและควรมีการประเมินผล รายงานผลการนิเทศให้ทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจน

1.3 ด้านการดำเนินการนิเทศ พบว่า การนิเทศภายในด้านการปฏิบัติงานนิเทศ ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนตามโครงการการนิเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สถานศึกษา และมีการบันทึกการนิเทศใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียน ซึ่งสรุปได้ดี ปาเฮ กล่าวไว้ว่า ขั้นตอนดำเนินการนิเทศ อาจกำหนดได้ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้ 1. การลงมือปฏิบัติการนิเทศภายในเป็นกลุ่ม สามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น 1) การประชุมให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของการปฏิรูปการศึกษา 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิค นวัตกรรม การสอนใหม่ ๆ 3) การจัดอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้า 4) การร่วมสัมมนาในลักษณะเครือข่ายสมาคมวิชาชีพ 5) การเยี่ยมสถานศึกษา หรือครูต้นแบบแห่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม 2. การลงมือปฏิบัติการนิเทศเป็นรายบุคคล สามารถทำได้ในหลายวิธี เช่น 1) การตรวจบันทึกการสอน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการสอนทุกครั้ง 2) การเยี่ยมชั้นเรียน สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สอนในโรงเรียน 3) การสังเกตการสอน และ 4) การให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งงานวิจัยของ สมพร หอมทวนลม ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษา พบว่า ขั้นตอนการนิเทศ ควรมีการจัดทำแผนการนิเทศ ปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ แผนการประเมินคู่มือการนิเทศ ควรปฏิบัติการนิเทศภายในตามแผนการนิเทศที่วางไว้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.4 ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ พบว่า การนิเทศภายในด้านการสร้างขวัญกำลังใจ ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การ

ดำเนินงานตามโครงการนิเทศในโรงเรียนให้คณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจใน การจัดกิจกรรมการนิเทศที่มุ่งให้กำลังใจแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญเนื่องจากขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว การนิเทศการศึกษาก็ย่อมประสบผลสำเร็จได้ยาก ซึ่งสังัด อุทรานันท์ ได้เสนอกระบวนการนิเทศการศึกษา ด้านการสร้างขวัญกำลังใจไว้ว่า การสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing – R) เป็นขั้นตอนของการเสริมแรงของผู้บริหาร ซึ่งให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจ และบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

1.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศ พบว่า การนิเทศภายในด้านการประเมินผลการนิเทศ ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศ กำหนดบทบาทหน้าที่ จัดประชุม คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลการนิเทศชี้แจงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล การจัดทำปฏิทินการนิเทศการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการการนิเทศในโรงเรียนอย่างมีระบบ ซึ่งอารมณณ์ฉนวนจิตร กล่าวไว้ว่า การประเมินผลและรายงานผลเป็นขั้นตอนการประเมินโดยคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน มีขอบข่ายการประเมิน คือ ประเมินการดำเนินการทุกขั้นตอน นำผลการดำเนินการนิเทศมาเป็นข้อมูลในการประเมินกระบวนการ และประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศ

2. แนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา จากการข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดของแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 11 คน ได้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ จัดทำเอกสารคู่มือหรือแนวปฏิบัติการนิเทศอย่างชัดเจน แนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน ประชุมวางแผนและจัดทำโครงการการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ เอกสารคู่มือการนิเทศจะเป็นตัวกำหนดทางเลือกและการวางแผนการนิเทศ ให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจและปฏิบัติได้ตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศที่เกิดขึ้น

ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ประชุมร่วมกันการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการในการนิเทศการศึกษา แนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศในโรงเรียน

ด้านการดำเนินการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางานแนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมสัมมนาและระดมความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพครู การผลิตสื่อ นวัตกรรมการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหา

และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ นำความรู้และข้อมูลใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ตามโครงการการนิเทศของโรงเรียน และมีการบันทึกการนิเทศ และการประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศการปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ และการปฏิบัติงานของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้สนับสนุนการนิเทศ

ด้านการสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ การจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ แนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายการนิเทศจัดให้เกิดกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนการใช้วัตกรรมการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินการนิเทศในโรงเรียน เช่น การจัดอบรม ประชุมชี้แจง หรือให้ความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

ด้านการประเมินผลการนิเทศ ข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ การจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมินแนวทางในการพัฒนา คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงาน/โครงการ ผลการประเมินผลการดำเนินการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรือมีอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล สมควรที่จะต้องปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติของสถานศึกษาให้มีการนิเทศในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. โรงเรียนหรือกลุ่มผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ในวิธีการจัดการนิเทศการเรียนการสอนและด้านเทคนิคการสอนที่ตรงต่อความต้องการของครู เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ การจัดการประชุม อบรมกับผู้ที่จะต้องทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อติดตามผลการนิเทศ และให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาในการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มากที่สุด

2. โรงเรียนหรือกลุ่มผู้บริหาร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานการนิเทศที่มีระบบ และควรมีการสำรวจความต้องการจำเป็นของครูก่อนจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพครู เพื่อให้ตรงกับความต้องการของครูและครูสามารถนำไปพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา

3. ควรมีการเผยแพร่คู่มือ เอกสาร และรายงานสรุปผลการประเมินผลการนิเทศภายใน ให้สถานศึกษาอื่น ๆ ไว้ศึกษารายละเอียด และเป็นข้อมูล

สารสนเทศในการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4. ควรมีการจัดการปฐมนิเทศให้กับบุคลากรที่เข้าใหม่ในต้นปีการศึกษา เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับนโยบายการบริหาร การจัดการศึกษา ตลอดจนบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพของครูในด้านต่างๆ เช่น ความสามารถในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการผลิตสื่อ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในเชิงปริมาณ ในการพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของครู

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนตามทฤษฎีการนิเทศแบบต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนนำมาใช้ในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน

3. ควรมีการสังเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

รายการอ้างอิง

- กนกกร ฉัตรหิรัญเลิศ. การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2550.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551.
- _____. แผนพัฒนาการพัฒนาระดับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- ชนาลัย เลิศประพจน์. “พฤติกรรมการณ์เทศของกลุ่มผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- ชาลี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2552.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ชัยยุทธ วัชรานนท์. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : บัณฑิตอักษร, 2550.
- ณรงค์ชัย ศรีศัลลักษณ์. “การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- ณรงค์ศักดิ์ ไชยชมพู่. “การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2552..
- นริศรา อุปรณศิริการ. “สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552.
- โรงเรียนสกลวิทยา จังหวัดนครปฐม. การกำกับติดตามการนิเทศและประเมินการบริหารโรงเรียนสกลวิทยา, 2558.
- _____. รายงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสกลวิทยา จังหวัดนครปฐม. นครปฐม : ฝ่ายวิชาการ, (อัดสำเนา), 2558.
- วัชร เล่าเรียนดี. เอกสารการสอนการเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.
- สังัด อุทรานนท์. การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2555.
- สมพร หอมทวนลม. “กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอห้วยกระเจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 2” สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

- สายใจ ประยูรสุข. “ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต1”. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2551.
- สุกานดา ตปนียางกูร. เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักการนิเทศการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- สุรชาติ สุวรรณศรี. “ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี” งานนิพนธ์การศึกษา มหบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. “การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- สุรีย์มาศ สุขกลี. “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. แบบประเมินตนเอง ศึกษาวิเคราะห์โครงการจัดการเรียนร่วม. นครปฐม : ฝ่ายธุรการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551.
- _____. การนิเทศภายในสถานศึกษา. (2551). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 2545.
- อารมณ ฉนวนจิตร. การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

Best John W., **Research in Education** (New Jersey: Prentice-Hall Inc., 970).Pajak, P.

Indcntification of supervisory proficiency project. Aithea, eorgia Department of Curriculum and Supervision : University of Georgia, 1999.

Curtis Gregory Gentry, “A Case Study: The Issues High School Principals Encounter with Instructional Supervision,” Dissertation Abstracts International 63,(8 February 2003)

Collin James, J. “Modem and Postmodern Teacher Supervision and Evaluation: Perception of Secondary School Principals and Teacher,”Dissertation Abstracts International 64, (1 July 2003):